

Inbreng Tweede Kamercommissiedebat Circulaire Economie

Samenvatting

Op 4 oktober 2023 debatteert uw Tweede Kamer over het thema 'Circulaire Economie' (CE). Een belangrijk thema: bij het toewerken naar een duurzame economie wordt vaak gesproken over de energietransitie, maar zonder een CE, geen duurzame economie. Het doel is dan ook om in Nederland in 2050 een CE te hebben. De Nederlandse Vereniging van Banken (NVB) en haar leden maken zich hard voor de transitie naar een CE. Een CE biedt niet alleen kansen op het gebied van duurzaamheid, maar ook op het gebied van innovatie, grondstoffengebruik en ondernemerschap.

Concreet zijn de volgende drie zaken nodig, die de banken ook zullen aankaarten in gesprekken met staatssecretaris Heijnen:

- Gelijk speelveld voor circulaire bedrijven (normeren en beprijzen traditionele/lineaire bedrijven);
- Proactieve houding en sturen op versnelling in de Europese Unie ten aanzien van duurzame transitie zoals op het Ex'Tax project. Door het belasten van natuurlijke hulpbronnen en tegelijkertijd verlagen van de belasting op arbeid, gaat de vervuiler betalen;
- Daarnaast is beleid per productieketen wenselijk met normeren en beprijzen, en het proactief opsporen en wegnemen van belemmeringen in wet- en regelgeving;
- Financieel instrumentarium, waarbij ook risicodragend vermogen verstrekt kan worden.

Banken zelf zijn tegelijkertijd hard aan het werk om circulariteit een integraal onderdeel te laten zijn van de beoordeling van financieringsaanvragen en investeringsbeslissingen. Want alleen door een goede samenwerking tussen overheid, financiële sector en bedrijfsleven, kunnen we de transitie versnellen.

Circulaire Economie

In een CE blijft de waarde van producten en materialen zo lang mogelijk behouden. Afval- en grondstofgebruik wordt geminimaliseerd, en als een product het einde van de levensspanne bereikt, wordt het opnieuw gebruikt om waarde te creëren. Dit zorgt voor economische voordelen, innovatie en creëert banen.¹

Nederland is hard aan de weg aan het timmeren, onder andere met het Nationaal Programma Circulaire Economie. Om de doelstelling te bewerkstelligen zijn duidelijke kaders nodig vanuit de overheid, om het vliegwiel van circulariteit aan te zwengelen. Deze normeringen en beprijzingen zullen ondernemers het vertrouwen geven om te durven investeren in deze nieuwe economie. De banken zullen vervolgens deze transitie kunnen financieren, al dan niet via publiek-private investeringen.

Rol Banken

Nederlandse banken kunnen én willen een actieve rol spelen bij de verduurzaming van de samenleving. Circulariteit is daar een essentieel onderdeel van. De economie is daar alleen nog niet op aangepast. Circulair ondernemen vraagt meestal om een grote aanpassing ten opzichte van het reguliere businessmodel. Circulaire ondernemers zijn vaak pioniers, wat de nodige risico's met zich meebrengt. Zonder risicodragend kapitaal kunnen vooral kleine en/of groeiende circulaire bedrijven moeilijk opschalen. Banken verstrekken alleen geen risicovol kapitaal, want banken werken met toevertrouwde middelen: ons spaargeld.

Er zijn een aantal knelpunten bij het financieren van circulaire businessmodellen: het is niet altijd rendabel, de kostprijs van circulaire producten ligt vaak hoger dan bij lineaire producten,

¹ Definitie afkomstig uit de [Circular Economy Finance Guidelines](#) uit 2018, opgesteld door o.a. ABN AMRO, ING & Rabobank.

Contactinformatie

Remco López Antezana
Adviseur Public Affairs
M +31 6 13 38 30 90
E lopez@nvb.nl
I www.nvb.nl

grondstofprijzen van *virgin* materialen zijn vaak goedkoper en de component van (dure) arbeid is bij circulaire businessmodellen ook vaak hoger.

Uitdagingen financiële instellingen

Vooruitlopende partijen uit de financiële sector zijn op dit onderwerp verbonden in de De Kopgroep Circulair Financiering met als gezamenlijk doel: circulair financieren de norm maken in 2030. Deze kopgroep is onderdeel van het Platform Duurzaam Financiering van DNB en werkt aan oplossingen voor de knelpunten met betrekking tot circulair financieren, die in de [Roadmap Circulair Financiering](#) zijn benoemd.

In 2030 moet circulariteit een integraal onderdeel zijn in de beoordeling van financieringsaanvragen en investeringsbeslissingen. Om dit doel te bereiken zijn er vier concrete acties geformuleerd, waarmee werkgroepen aan de slag zijn:

1. Integraal beoordelen van lineaire en circulaire risico's
2. Meewegen circulaire metrics in financiering
3. Ervaring opdoen door het sluiten van landmarkdeals
4. Uitbreiden en optimaliseren financieringsinstrumentarium

Kansen samenwerking

Naast bovengenoemde acties van de Kopgroep, zien de banken nog een aantal kansen om de transitie naar een CE te versnellen.

- *Gelijk speelveld:* Producten die gebruik maken van schaarse grondstoffen zouden niet lineair mogen zijn. De overheid kan bijvoorbeeld, door normeren en beprijzen, de traditionele/lineaire businessmodellen ontmoedigen, zodat er meer kansen ontstaan voor circulaire initiatieven;
- *Belasting:* Op Europees niveau is het van belang dat afspraken gemaakt worden over het verleggen van belasting van arbeid naar materiaal (Ex'Tax). Door het belasten van natuurlijke hulpbronnen en tegelijkertijd verlagen van de belasting op arbeid, gaat de vervuiler betalen. Serieuze belasting van grondstofgebruik (voor *virgin* materialen) in aanvulling op bestaande belasting is een vereiste;
- *Normeren & Beprijzen:* Ook kan de overheid circulariteit bevorderen door risicovolle transitieprojecten te ondersteunen en publiek private samenwerkingen aan te moedigen. Bijvoorbeeld door overheidsfinanciering en/of garantiestellingen, waarmee de commerciële haalbaarheid van een onbekende markt gedemonstreerd kan worden (voorbeeld: SDE++) of door een grondstoffenpaspoort in te voeren. Toepasbaarheid voor MKB-ondernemingen is daarbij cruciaal. Daarnaast is beleid per productieketen wenselijk met normeren en beprijzen, en het proactief opsporen en wegnemen van belemmeringen in wet- en regelgeving;
- *Energie:* Bij de investeringen in de energietransitie speelt circulariteit een te kleine rol.² De vereisten voor deze oplossingen zouden moeten worden aangescherpt;
- *Voorbeeld:* Tot slot kan de overheid een voorbeeldrol innemen door, met één van de grootste inkoopbudgetten in Nederland, meer circulaire eisen gaat stellen bij aanbestedingen. Dit zet de markt aan tot transformatie, maar de overheid als belangrijke afnemer geeft ook vertrouwen aan financiers.

Deze acties kunnen het financieren van circulaire ondernemingen minder risicovol maken, wat ervoor zorgt dat de bankensector haar rol kan pakken, en met toevertrouwd geld en een gerust hart deze ondernemingen verder kan helpen.

² 45% van de uitstoot van CO2-emissies is te linken aan het maken van producten zoals voedsel, bouwmaterialen, auto's en consumentenartikelen (bron: Ellen MacArthur Foundation).